

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

30 aprilie 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Ursache Petru,

Judecători – Timofti Vladimir, Covalenco Elena, Nicolaev Ghenadie și Gordilă Nicolae,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Cătălin Scutelnic, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 decembrie 2012, în cauza penală privindu-i pe

***Țîțari Ruslan Zaharia**, născut la 30 octombrie 1975, originar și domiciliat în s. Copceac, r-nul Ștefan Vodă;*

***Țîțari Nicolae Cozma**, născut la 13 mai 1988, originar și domiciliat în s. Copceac, r-nul Ștefan Vodă;*

***Mustafenco Grigore Gheorghe**, născut la 07 decembrie 1966, originar și domiciliat în s. Copceac, r-nul Ștefan Vodă;*

Date referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 23.07.2012-20.08.2012 (prima instanță)

2. 31.10.2012-19.12.2012 (instanța de apel)

3. 22.02.2013-30.04.2013 (instanța de recurs ordinar)

Procedura de citare a fost legal executată.

S-au prezentat:

Procurorul, Nicolae Suvac, partea vătămată, Belotcaci Nicolae, care au solicitat admiterea recursului în sensul declarat.

Avocații - Cebotari Pavel, Ghițu Alexandr și Gorencu Cornelia, au solicitat respingerea recursului, cu menținerea hotărîrii atacate.

Asupra recursului în cauză în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ștefan Vodă din 20 august 2012, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Mustafenco Grigore, Țîțari Ruslan și Țîțari Nicolae în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal din motiv că fapta comisă de către aceștia constituie elementele contravenției administrative prevăzute de art. 354 Cod contravențional, fiindu-le stabilită pedeapsa sub formă de amendă în folosul statului

în mărime de 25 unități convenționale pentru fiecare, ceea ce constituie a câte 500 lei.

Mustafenco Grigore a fost condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la 150 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

2. De către organul de urmărire penală, i-a fost înaintată învinuirea lui Mustafenco G., Țîntari R. și Țîntari N. că la data de 10.06.2012, aproximativ la orele 20⁰⁰, aflându-se în apropierea iazului amplasat la hotarul dintre Republica Moldova și Ucraina, pe teritoriul s. Copceac, r-ul Ștefan Vodă, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în prezența mai multor persoane, care se odihneau pe malul iazului, fără careva motive, din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, exprimându-se cu cuvinte necenzurate, i-au aplicat lui Belotcaci Nicolae multiple lovituri cu pumnii pe diferite părți ale corpului, cauzându-i astfel dureri fizice.

2.1. De asemenea, potrivit sentinței s-a stabilit, că Mustafenco G. la data de 10.06.2012, aproximativ la orele 20⁰⁰, aflându-se în apropierea iazului amplasat la hotarul dintre Republica Moldova și Ucraina, pe teritoriul s. Copceac, r-ul Ștefan Vodă, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în timpul comiterii acțiunilor huliganice, cu piciorul, a dorit să-i aplice o lovitură în regiunea capului lui Belotcaci Nicolae, care se afla culcat pe iarbă, însă ultimul, cu scopul de a se apăra, cu brațele a blocat lovitură acestuia, în rezultat i s-a cauzat, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 058/D din 20.06.2012, vătămări corporale medii - sub formă de fractură închisă a falangei distale a degetului 4 pe dreapta, plagă contuză a degetului 4 la nivelul fracturii.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acesteia în privința inculpatului Mustafenco G., cu condamnarea și stabilirea pedepsei penale în baza art. 287 alin. (2), lit. b) și art. 152 alin. (1) Cod penal, prin aplicarea art. 84 Cod penal, la 5 ani închisoare. În temeiul art. 90 Cod penal, pedeapsa cu închisoarea să fie suspendată condiționat pe un termen de probă de 4 ani.

Totodată s-a solicitat condamnarea inculpaților Țîntari R. și Țîntari N. în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la 2 ani 6 luni închisoare fiecare, iar prin aplicarea art. 90 Cod penal, pedeapsa cu închisoarea să fie suspendată condiționat pe un termen de probă de 4 ani.

În susținerea apelului acuzatorul de stat a invocat că:

- instanța de fond greșit a ajuns la concluzia, că incidentele nu au avut loc într-un loc public, în prezența mai multor persoane, nefiind încălcată grosolan ordinea publică, neavînd loc o vădită lipsă de respect față de societate, deoarece incidentele au avut loc în câmp;

- la stabilirea pedepsei inculpatului Mustafenco G. în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, pedeapsa aplicată nu a fost individualizată corect, stabilindu-i-se

acestuia o pedeapsă mai blîndă decît cea solicitată, neținîndu-se cont de faptul că a comis o infracțiune în stare de ebrietate alcoolică;

- poziția instanței de fond referitor la încetarea procesului penal din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal și recunoașterea acestora culpabili de comiterea contravenției prevăzute de art. 354 Cod contravențional, poartă un caracter contradictoriu, negînd faptul că incidentele au avut loc într-un loc public, însă atît art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, cît și art. 354 Cod contravențional, prevede elementul de „loc public”.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 decembrie 2012 apelul declarat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a conchis, că instanța de fond a cercetat amplu baza probantă în prezenta cauză și justificat a ajuns la concluzia de încetare a procesului penal intentat în privința lui Mustafenco Grigore, Țîntari Ruslan și Țîntari Nicolae în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta inculpaților constituie elementele contravenției administrative prevăzute de art. 354 Cod contravențional.

Referitor la condamnarea inculpatului Mustafenco G. în baza art. 152 alin. (1) Cod penal, instanța de apel a indicat, că instanța de fond just a stabilit, că corectarea și reeducarea acestuia este posibilă fără a fi izolat de societate, cu aplicarea unei pedepse sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Cătălin Scutelnic, prin care se solicită, casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Recurentul, invocînd ca temei de declarare a recursului prevederile art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, menționează faptul că instanța de apel, contrar prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, a pus la baza deciziei sale doar declarațiile inculpaților Mustafenco G., Țîntari N. și Țîntari R., fără a aprecia celelalte probe ale acuzării, precum declarațiile părții vătămate Belotcaci Nicolae, care a confirmat faptul aplicării violenței în privința sa de către toți trei inculpați; declarațiile martorilor Țîntari Ion, Țîntari Ana, care au relatat, că conflictul s-a iscat între partea vătămată și Mustafenco G., ulterior atît ultimul, cît și Țîntari N., Țîntari R au început a-l maltrata.

La fel, este menționat faptul, că ambele instanțe de judecată la încadrarea juridică a acțiunilor lui Mustafenco G., Țîntari N., Țîntari R. greșit au constatat, că fapta nu s-a produs într-un loc public, deoarece atît art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, cît și art. 354 Cod contravențional, prevede elementul de „loc public”.

7. Judecînd recursul declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează, că acesta urmează a fi admis din următoarele motive.

Recurentul în recursul său invocă, că neîntemeiat instanța de apel a menținut concluzia instanței de fond prin care, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Mustafenco Grigore, Țînțari Ruslan și Țînțari Nicolae în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal din motiv că fapta comisă de către aceștia constituie elementele contravenției administrative prevăzute de art. 354 Cod contravențional, totodată Mustafenco Grigore fiind condamnat în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la 150 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Din materialele cauzei se constată, că Mustafenco G., Țînțari R. și Țînțari N. de către organul de urmărire penală au fost învinuiți, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică de acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică săvârșite de două sau mai multe persoane.

Instanțele de fond și de apel au concluzionat, că acțiunile lui Mustafenco G., Țînțari R. și Țînțari N. nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de huliganism, prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, considerînd că fapta lor constituie contravenție prevăzută de art. 354 Cod contravențional, după indicii: „Huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce încalcă normele morale, tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice”.

Conform doctrinei penale, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită.

Prin *ordine publică* se înțelege un sistem stabil de relații sociale care asigură ambianța liniștită de conviețuire în societate, de inviolabilitate a persoanei și a integrității patrimoniului, precum și activitatea normală a organelor și instituțiilor de stat publice.

Prin *încălcarea grosolană a ordinii publice* se exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, săvârșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de conviețuire, care sunt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice prin necuviință, neobrăzare, comportare batjocoritoare cu cetățeni, prin înjosirea onoarei și demnității personalității, încălcare îndelungată și insistentă a ordinii publice, zădărnicierea activităților de masă, suspendarea temporară a activității normale a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, transportului obștesc etc.

Prin *exprimarea unei vădite lipse de respect față de societate* se au în vedere acțiunile evidente ce ating interesele legitime ale unui grup ori chiar ale unei persoane care se află la locul infracțiunii (proferarea de expresii indecente, abordarea unei ținute lipsite de pudoare, efectuarea de gesturi obscene etc.)

Prin *acțiuni care încalcă grosolan ordinea publică* se înțelege fapta săvârșită în public, îndreptată împotriva ordinii publice, care se concretizează în acostarea

jignitoare a persoanelor, în alte acțiuni similare ce încalcă normele etice, tulbură ordinea publică și liniștea persoanelor.

Fapta prejudiciabilă analizată presupune aplicarea violenței asupra persoanelor.

În sensul art. 287 Cod penal, prin violență se are în vedere violența soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății ori violența soldată cu leziuni corporale care nu presupun nici dereglarea de scurtă durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă.

La delimitarea infracțiunii de huliganism ca infracțiune penală și huliganism ca contravenție, este necesar de consemnat că infracțiunea de huliganism în afară de prezența acțiunii principale – încălcarea grosolană a ordinii publice, presupune și prezența unei acțiuni adiacente – acțiune exprimată, alternativ, în: aplicarea violenței asupra persoanelor, amenințarea cu aplicarea violenței asupra persoanelor, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice.

Raportînd cele menționate mai sus la speța în cauză, Colegiul constată incorectă concluzia instanței de fond, menținută de instanța de apel, cu privire la lipsa elementelor constitutive a infracțiunii de huliganism și prezența faptei de huliganism nu prea grav, prevăzute de art. 354 Cod contravențional.

Astfel, instanța de apel la argumentarea menținerii încadrării juridice a acțiunilor inculpaților, date de către instanța de fond, a menționat: *„Potrivit dispoziției art. 131 Cod penal, prin faptă săvîrșită în loc public se înțelege fapta comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, dacă în momentul săvîrșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane.*

Astfel, a considerat, că instanța de fond corect a stabilit, că incidentele nu au avut loc într-un loc public, în prezența mai multor persoane, fiind încălcată grosolan ordinea publică, avînd loc o vădită lipsă de respect față de societate, deoarece incidentele au avut loc în cîmp.”

Însă, Colegiul reține că, conform învinuirii, actul de huliganism a fost comis de către Mustafenco G., Țîntari R. și Țîntari N. pe malul iazului, în prezența persoanelor ce se odihneau acolo.

Colegiul menționează caracterul contradictoriu al soluției instanțelor de judecată, și anume: pe de o parte, instanțele de judecată motivează că faptele de violență aplicate față de Belotcaci Nicolae nu s-au petrecut în loc public, iar de pe altă parte, califică acțiunile lui Mustafenco G., Țîntari R. și Țîntari N. în baza art. 354 Cod contravențional, încriminîndu-le săvîrșirea unei fapte în „locuri publice” conform dispoziției articolului care prevede răspundere pentru „huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce încalcă normele morale, tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice”.

Astfel, instanțele interpretează contradictoriu noțiunea de „loc public”, prin prisma art. 131 Cod penal, noțiune pe care eronat au tratat-o și au aplicat-o la pronunțarea hotărîrilor. În cele din urmă, Colegiul constată, că acțiunile huliganice

au fost comise în prezența a cel puțin 3 persoane, prin ce se întrunește condiția specificată în art. 131 lit. b) Cod penal.

Cu atât mai mult, Colegiul invocă, că urmează a se ține cont de faptul, că acțiunile ilegale au fost săvârșite în prezența unui minor, iar conform declarațiilor martorului Țîțari Ana „copilul a început a plînge văzînd cele petrecute” (f.d. 28-29).

Următorul argument expus de către instanța de apel precum că existau relații ostile între Mustafenco G. și Belotcaci N., care s-au iscat pe data de 10 mai 2012, astfel lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, nu poate fi reținut de instanța de recurs, deoarece latura subiectivă a infracțiunii de huliganism se caracterizează, în primul rînd, prin intenție directă. Motivele acestei infracțiuni sunt motive huliganice. Deși motivul nu este indicat în textul legii penale ca semn obligatoriu al laturii subiective a huliganismului, el decurge din însăși esența acestei infracțiuni. Una din condițiile necesare (nu și suficiente) pentru aplicarea răspunderii conform art. 287 Cod penal este ca inițiator al încăierării sau al certeii să fie nu victima, dar făptuitorul; făptuitorul să provoace conflictul pentru a se răfui cu victima.

Colegiul reține că la constatarea prezenței relațiilor ostile și lipsei motivului huliganic, instanța de apel nu a dat răspuns la argumentul invocat de apelant privitor la aprecierea declarațiilor părții vătămate Belotcaci N., ale martorilor Țîțari Ion, Țîțari Ana, care au declarat, că „Mustafenco G. l-a lovit cu piciorul pe Belotcaci N., începîndu-se între ei o bătaie, ulterior Țîțari Nicolae și, Țîțari Ruslan au aplicat lovituri părții vătămate”, fără a motiva respingerea sau admiterea lor.

Totodată instanța de apel nu a examinat obiectiv cauza și nu a verificat contradicțiile din declarațiile inculpaților, cum sunt: declarațiile bănuितului Țîțar Ruslan (f.d. 75), bănuितului Țîțari Nicolae (f.d. 76), unde ei au recunoscut aplicarea violenței față de partea vătămată – Belotcaci N.

În același context, Colegiul menționează că, instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să analizeze și să aprecieze probele prezentate în cadrul procesului penal, în baza cărora să delimiteze infracțiunea huliganismului de contravenția prevăzută la art. 354 Cod contravențional, reieșind din practica unitară în acest domeniu, și să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, motivînd totodată respingerea argumentelor apelantului în acest aspect.

Astfel, Colegiul constată că și-au găsit confirmare temeiurile invocate de recurent și prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, cazurile cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel; faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, deoarece această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile

legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate de apelant în apel, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță, să le dea apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să analizeze la modul cuvenit intenția inculpaților, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, delimitarea infracțiunii de huliganism de contravenția de huliganism nu prea grav, reieșind din practica unitară în acest domeniu, și să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și de practica relevantă a CEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (2), 416 Cod de procedură penală, Colegiul lărgit pentru a asigura buna desfășurare a procesului penal, aplică măsura preventivă față de **Țițari Ruslan, Țițari Nicolae și Mustafenco Grigore** – obligarea de a nu părăsi localitatea.

8. În conformitate cu prevederile art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Bender, Cătălin Scutelnic, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 decembrie 2012 în privința lui **Țițari Ruslan Zaharia, Țițari Nicolae Cozma și Mustafenco Grigore Gheorghe**, cu dispunerea rejudecării cauzei în Curtea de Apel Bender, în alt complet de judecată.

Măsura preventivă în privința lui **Țițari Ruslan Zaharia, Țițari Nicolae Cozma și Mustafenco Grigore Gheorghe** se aplică – obligarea de a nu părăsi localitatea.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată în ședință publică la 21.05.2013, ora 09⁵⁰.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Covalenco Elena

Nicolaev Ghenadie

Gordilă Nicolae